

GÜNDEMME BAKIŞ

Mart - 2019 - 8. Sayı

✉ guvsam@istinye.edu.tr @isuguvsam 🌐 guvsam.istinye.edu.tr

GÜVSAM & RUSYA ORTADOĞU DERNEĞİ'NDEN RUSYA'NIN ORTADOĞU POLİTİKASI ÜZERİNE PANEL

14 Mart 2019'da İstinye Üniversitesi'nde İSÜ GÜVSAM-Güvenlik ve Savunma Stratejileri Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Rusya Ortadoğu Derneği tarafından "Rusya'nın Ortadoğu Politikası" hakkında ortaklaşa bir panel gerçekleştirildi. Bu panelin moderatörlüğünü Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu üyesi ve GÜVSAM Başkanı Dr. Öğr. Üyesi İsmail Safi üstlendi ve konuşmacı olarak Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu üyesi olan, İSÜ Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Mesut Hakkı Çaşın ile GÜVSAM Yönetim Kurulu Üyesi ve EPAM Müdürü, E. Tuğgeneral Doç. Dr. Fahri Erenel ve Rusya Ortadoğu Derneği Başkanı Murat Sadıkdade yer aldı.

GÜVSAM Başkanı Dr. Öğr. Üyesi İsmail Safi: "10-15 sene önce Rusya'yla ilişkiler, Türkiye'nin gündeminde bu kadar yer tutmuyordu. Ancak ikili ilişkiler yalnızca son 10-15 yılın, yani AK Parti hükümetinin, konusu değil. Bundan tam 100 sene önce Osmanlı döneminde emperyalistlere karşı mücadelemizde, Rusların yanımızda durduğunu hepimiz biliyoruz." diyerek konuşmasına başladı. Konuşmanın devamında geçmişten gelen bağları açıklamaya devam eden Safi şu şekilde konuşmasını sürdürdü: "Kurulduğu dönemde sadece yardımcı olmakla kalmamış, sanayide bazı kuruluşlar

Rusya destekli kurulmuştur. Bugüne geldiğimizde neredeyse mükemmel diyebileceğimiz ilişki içerisindeyiz." gibi ifadeler kullandı. Sonrasında ise bu ilişki içerisinde yürütülen nükleer projesi, S-400 meselesi gibi gündemde olan haberleri işaret ederek şunları söyledi: "Nükleer projesi bunun bir ürünü ve bu sayede Türkiye teknolojik olarak nükleer lige yükselecek. Bir diğer önemli konu ise S-400. Öte yandan, Türkiye'ye son yıllarda 6 milyona yaklaşan turist geldi. İki milletin evlilikler sebebiyle akrabalık bağları var. İkili ilişkilerin sadece diplomatik ve siyasi boyutu yok, ayrıca kültürel, toplumsal boyutu da var." Diyerek paneli açtı.

Rusya Ortadoğu Derneği Başkanı Murat Sadıkdade ise 2015'ten bu za-

mana kadar Rusya'nın yeni bir Ortadoğu projesi geliştirdiği konusu üzerinde durdu. "... Bu mücadeleler Şam'ın bizi davet etmesi ile başladı. Rusya, gerekli görülen yerde bu mücadele için taviz verdi. Bu mücadeleyi destekleyen de oldu desteklemeyen de. Günümüzde desteklenmesinin ne kadar doğru olduğunu görüyoruz. Bunun artıları eksileri var fakat biz artılarına bakıyoruz. Şu an transformasyon içerisindeyiz. Bir düzenden başka bir düzene geçiliyor. Rusya'nın bu konuda kendi bağımsızlığını ve komşularının bağımsızlığını korumak önemlidir." Bu konuda Rusya'nın Ortadoğu'da iki önemli partneri olarak Türkiye ve İran'ı belirtti. Ortadoğu Stratejisi'nin 2. kısmında siyasi ilişkilerin geliştirilmesinden sonra ekonomik ilişkilerin iyileştirilmesinden

Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Mesut Hakkı Çaşın ise Türkiye ve Rusya'nın tarihsel süreçlerini sunumunda anlatarak, Rusya'nın Akdeniz politikasına geri döndüğünü ve Suriye'de kalıcı olmak istediğinden bahsetti. "Suriye, Doğu Akdeniz, Kırım gibi ülkeleri kontrol altına alarak ABD'ye karşı bir güç olarak çıkmıştır. Ayrıca Rusya bu bölgede (Ortadoğu) silah pazarını da genişletmiştir. Burada kurulmak istenen terör örgütü Fırat ve Zeytin dalı hareketleriyle kurulması engellenmiştir." Bu bağlamda Türk-Rus ilişkilerinin askeri yönden iyiye gittiğinin altını çizerek, Suriye meselesinin ince bir mesele olmadığını da belirtti. Çaşın "Sayın Putin ve Sayın Erdoğan'ın çok ciddi bir frekansı var. Bu aynı zamanda askeri yönden de iyiye gidiyor. Çarşamba günü itibarıyla Rus uçakları İdlib'deki teröristleri vurdu. Rusya'nın Suriye'ye müdahil olması güç dengesini değiştirmiştir ve Rusya bölgedeki bütün aktörlerle ana stratejisi üzerinde oynamaktadır. YPG'nin terör koridorunu Türkiye ve Rusya önlemiştir." dedi.

GÜVSAM Yön.Kur. Üyesi ve EPAM Müdürü Doç. Dr. Fahri Erenel ise Ortadoğu'nun küresel güçler tarafından ele geçirilmeye çalışıldığı, ele geçirilmediği durumlarda ise diğer

gücün ele geçirilmesinin engellenmek istendiğinden bahsederek konuşmasına başladı. "Rusların tahammül edemediği zayıflık askeri zayıflıktır." diyerek devamında şu bilgileri ekledi: "Kuruldukları 517 yıldan itibaren bu yana sadece 29 yıl savaşmamışlardır." Ayrıca Erenel "Rusya'nın Ortadoğu siyaseti herhangi bir grubun çıkarları üzerinden tanımlanamaz. Rusya için ne İran'ın Hizbullah'ı güvenlidir ne İsrail önemlidir ne Türkiye önemlidir ne de bir başka güç önemlidir. Rusya için Ortadoğu burada tanımlanandan daha büyük bir anlam taşımaktadır. En önemli şey bu politikayı yürütmemesi halinde Amerika Birleşik Devletleri'nin esas hedefinin İran'daki enerji kaynaklarını ele geçirerek bütün bu bölgeye hakim olması ve Pasifik bölgesine kayması ihtimalidir." dedi. Rusya'nın her geçen gün ABD'ye karşı üstün bir güç konumunda olduğundan bahseden Doç. Dr. çok kutuplu dünya çatışmasına da değindi. Rusya'nın savaştığı bu bölgede aynı zamanda Pazar olarak da kullandığını söyleyen Erenel, Ortadoğu bölgesinde 200'den fazla yeni silahların burada denenip satıldığını söyledi. Son olarak Rusya'nın buradaki politikasının çıkar olmadığını, buradaki mücadelesinin var olma mücadelesi olduğunu da belirtti.

bahseden Sadıkzade Körfez ülkelerine yapılan gezide bu ekonomik ilişkilerin gündeme geldiğini belirtti. Ortadoğu politikasının henüz oturmadığından bahseden Sadıkzade diyalogların Rusya'nın stratejisinde önemli bir olgu olduğunun üzerinde durdu, "Rusya, ABD'nin bölgede yaptığı hatalardan ders aldı." dedi. Ayrıca Ortadoğu ile ilişkileri şu şekilde özetledi: "Bizde derler ki Ortadoğu ince bir mevzudur. Rusya toplumu Ortadoğu'daki toplumlar arasındaki bağların ne kadar ince olduğunun farkında."

DOĞU AKDENİZ'DEKİ PETROL ARAMA FAALİYETLERİ

Doğu Akdeniz'de İtalyan ENİ şirketine ait 'Saipem 12000' gemisi Türkiye'nin münhasır bölge olarak kabul ettiği üçüncü parselde doğalgaz araması yapmak istedi. Bunun üzerine Türkiye de bölgede askeri tatbikat başlattı. 'Saipem 12000' gemisi, üçüncü parsele yaklaştığı sırada karşısında Türk savaş gemilerini buldu. Rum basını ENİ'nin bölgede araştırma yapmaktan vazgeçmesi durumunda, Rum tarafının itibarının sarsılacağını yazdı. Kıbrıs Rum yönetiminin Türkiye ve KKTC'nin tüm itirazlarına rağmen tek yanlı olarak parsellediği doğu Akdeniz'de, Türk donanmasıyla Rumlar arasında "gaz dalışı" başladı. Rumlar adına doğalgaz ve petrol arayan İtalyan ENİ şirketine ait sondaj gemisi, KKTC'nin Gazimağusa kenti açıklarında 11 gündür Türk donanmasının tatbikatının sona ermesini bekliyor. Türkiye, Rumların 3 numaralı parsel adını verdiği bölgede 10 Mart'a kadar yeni bir tatbikat yapacağını ilan etti. Rum lider Nikos Anastasiadis hemen Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras'ı "Şimdi ne yapacağız?" diye aradı. Kıbrıs Rum yönetimi uzun yıllardır Ada'nın çevresinde petrol ve doğalgaz ihalelerine çıkıyor ve Türkiye ve KKTC'nin deniz sınırlarını da içine alacak şekilde bölge ülkeleriyle doğu Akdeniz'i paylaşan anlaşmalar yapıyordu. 2003'te Mısır, 2010'da da İsrail'le Doğu Akdeniz'de münhasır ekonomik alan belirleme anlaşmaları imzalayan Rum yönetimi, aradan geçen yıllarda 13 parsel ayırdığı Ada'nın güneyini uluslararası enerji şirketlerine kiraladı.

Milli Savunma Bakanı Akar, "KKTC, adanın etrafındaki doğal zenginliklerin de paydaşdır, orada hak sahibidir. Herkesin buna göre davranması gerekir" diye konuştu. Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, "Bizim amacımız, gayre-

timiz, temel yaklaşım şeklimiz Ege'de, Doğu Akdeniz'de, Kıbrıs'ta aynıdır. Mevcut sorunların barışçıl yöntemlerle çözülmesinden yanayız" dedi. Akar, beraberinde Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Güler, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Ümit Dündar, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Adnan Özbal ve Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hasan Küçükakyüz ile Mavi Vatan Tatbikatı'na katılan unsurlara yönelik inceleme ve denetlemelerini tamamladı. Akar ve komutanlar, ilk olarak Donanma Komutanlığındaki Tatbikat Kontrol Merkezi'ne gitmişti.

28 YILDIR KOLTUKTA OTURAN KAZAK LİDER NAZARBAYEV İSTİFA ETTİ

1991 yılından bu yana görevini sürdüren Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev, istifa etme kararı aldığını açıkladı. Nazarbayev, Kazakistan Güvenlik Konseyi Başkanı ve Nur Otan Partisi Genel Başkanı olarak görev yapacağını söyledi. Devlet kanallarından ulusa seslenen Nazarbayev,

"Devlet başkanı olarak yetkilerimi sonlandırma kararı aldım" dedi. Kazak halkının kendisine bağımsız Kazakistan'ın ilk devlet başkanı olma fırsatını sunduğunu kaydeden Nazarbayev, "Tüm bu yıllar boyunca bana güvendiniz. Halka hizmet etmek benim için bir mutluluktu. Başımı öne eğerek sizlere

teşekkür ediyorum. Bundan sonra Kazakistan Güvenlik Konseyi Başkanı ve Nur Otan Partisi Genel Başkanı olarak görev yapacağım" ifadelerini kullandı. Yasalara göre, Nisan 2020'de görev süresi sona erecek olan Kazak lider, istifasının nedenine ilişkin bir açıklama yapmadı.

MAVİ VATAN TATBİKATI

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın Cumhuriyet tarihinde ilk defa ana vatani çevreleyen üç denizde 103 gemiyle eş zamanlı icra ettiği "Mavi Vatan 2019 Tatbikati"nda envantere giren yeni silah ve sistemler kullanıldı. Genelkurmay Başkanlığı Yıllık Tatbikat Programı çerçevesinde Deniz Kuvvetleri Komutanlığınca planlanan ve Deniz Harp Merkezi Komutanlığında kurulan 165 kişilik ekibin sevk ve idare ettiği "Mavi Vatan 2019 Tatbikati"nda jenerik senaryo ve jenerik coğrafyaya istinaden faaliyet yürütüldü.

Dev tatbikat, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı birlik, gemi ve deniz hava vasıtalarının harekate hazırlık seviyesinin artırılması ve diğer kuvvet komutanlıklarıyla müşterek çalışabilirlik usullerinin geliştirilmesi amacıyla yönelik gerçekleştirildi. Tüm denizlerde çok yüksek harekât temposuyla faaliyetlerine devam eden Deniz Kuvvetleri, tatbikatta dünyanın gelişmiş deniz kuvvetlerinde bile nadir görülen gemi, deniz karakol uçağı ve deniz helikopteri katılım

yüzdesine sahip oldu. Tatbikata 13 fırkateyn, 6 korvet, 16 hücumbot, 7 denizaltı, 7 mayın avlama gemisi, 17 yardımcı sınıf gemi, 14 karakol gemisi, 22 çıkarma gemisi, bir eğitim gemisi olmak üzere toplam 103 gemi katıldı. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı envanterine yeni katılan silah ve sistemlerin de kullanıldığı tatbikat, Karadeniz, Ege ve Doğu Akdeniz'de aynı anda icra edildi. Tatbikatta, envantere dahil olan ANKA ve Bayraktar İnsansız Hava Araçları, Deniz Kuvvetleri tarafından deniz harekâtında kullanıldı. Milli Gemi (MİLGEM) Projesi kapsamında üretilen ve Kasım ayında hizmete alınan ada sınıfı korvetlerden üçüncüsü TCG

Burgazada, "Mavi Vatan 2019 Tatbikati" ile ilk büyük görevini icra etti. Hazırlık eğitimleri kapsamında Gölcük'teki Poyraz Limanı'ndan asimetrik tehdit altında seyrekalkan TCG Burgazada, senaryo gereği kendisine yaklaşan bir bota ASELSAN yapımı silah sistemleriyle ikaz ve imha atışları gerçekleştirdi. Kara Kuvvetleri Komutanlığıyla icra edilen koordineli harekatta ise UMTAS ve CİRİT silah sistemleri denendi.

YENİ ZELANDA'DA KATLİAM

Yeni Zelanda'da Christchurch şehrinde Cuma namazı vakti iki camiye silahlı saldırı gerçekleştirildi. Bu saldırılardan birinde, terörist gerçekleştirdiği katliamı sosyal medya üzerinden canlı olarak yayınladı. Bütün dünyanın tepkisini çeken olay aşırı sağın yükselişinin bir sonucu olarak yorumlanmaktadır. Ayrıca, Yeni Zelanda'daki camiye yönelik terör saldırısı gerçekleştiren ve burada 50 Müslümanı şehit eden terörist Brenton Tarrant, Türkiye'ye de birçok kez gelmiş ve farklı şehirleri ziyaret etmiştir. Teröristin Türkiye ziyareti güvenlik birimleri tarafından incelenmektedir.

Terörist İzmir Selçuk'ta Efes ve Meryem Ana Evi'ne gitti ve Çeşme Kalesi'ni inceledi. Kayıt sistemi ve kamerası olmayan pansiyonlarda kaldı. Teröristin ayrıca Kazıklı Voyvoda'nın esir tutulduğu Tokat Kalesi'ne gittiği ve Tokat'ta iki gün kaldığı da tespit edildi.

Terörist Brenton Tarrant Türkiye'de İstanbul, Tokat, Ağrı, Mersin, İzmir, Sivas, Konya ve Ankara'ya gitti. İzmir'i ziyaret eden terörist Brenton Tarrant'ın Türkiye seyahati boyunca kimlerle irtibatla olduğu araştırılıyor.

Saldırıda görgü tanığı olan Aziz; "Başka bir silah aldı, bana doğrulttu ve ateş etmeye başladı. Arabala-

rın arasına girdim ve koşmaya başladım. Beni otoparka kadar takip etmesini sağlayarak camideki insanları kurtarmayı düşündüm, ancak büyük ihtimalle beni görmedi" dedi. Aziz, saldırganın bıraktığı silahlardan birini fark etti. Silahı alarak "Dışarıdayım, dışarıdayım" diye bağırarak saldırganın dikkatini çekmeye çalıştı. Aldığı silahta kurşun kalmamıştı. Aziz, saldırganın yeniden arabaya gidip içerisini kontrol etmeye başlayınca, bulunduğu boş silahı ona fırlattığını ve arabanın camını kırdığını söyledi. Aziz, saldırganı takip etmeye başladığını ancak onun korkup küfürler savurarak uzaklaştığını belirtti.

TÜRKİYE ERMENİLERİ PATRİĞİ MUTAFYAN HAYATINI KAYBETTİ

Türkiye Ermenileri Patriği Mutafyan, uzun süredir tedavi gördüğü Yedikule Surp Pırgıç Ermeni Hastanesi'nde 63 yaşında yaşama gözlerini yumdu. Ermeni Vakıflar Birliği ve Surp Pırgıç Ermeni Hastanesi Vakfı Başkanı Bedros Şirinoğlu, yaptığı açıklamada, Mutafyan'ın 8 Mart 2019 tarihinde vefat ettiğini belirtti.

Türkiye Ermenileri 84. Patriği olan Mesrob Mutafyan, 1956 yılında İstanbul'da doğdu. ABD'de Memphis Üniversitesi'nde sosyoloji ve felsefe okuyan Mutafyan 1977 yılında Üç Horon Kilisesi'nde dinsel rütbe

diyakosluğa yükseltildi. Mutafyan, Kudüs Ruhban Okulu'nda öğretmenlik, Kınalıada'daki Ermeni Kilisesi'nde vaizlik yaptı. 1983'te Patrikhane Genel Sekreterliği'ne

getirilen Mutafyan Türkçe, İngilizce, Klasik Ermenice, İbranice, İtalyanca ve Fransızca biliyor. Mutafyan 1998 yılında patrik seçildi.

BREXIT NEREYE ?

Avrupa Birliği (AB) Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, İngiltere Başbakanı Theresa May'ın AB ile vardığı birlikten çıkış (Brexit) anlaşmasının İngiliz parlamentosunda yapılan oylamada reddedilmesine ilişkin, "İngiltere'nin en kısa zamanda niyetine açıklık getirmesini talep ediyorum" ifadesini kullandı. Juncker,

yaptığı yazılı açıklamada, parlamentonun alt kanadı Avam Kamarasındaki oylamanın sonucundan üzüntü duyduğunu vurgulayarak, AB olarak Brexit anlaşmasının oylama sürecini sürdüreceklerini belirtti. Mevcut Brexit anlaşmasının "mümkün olanın en iyisi" olduğunu aktaran Juncker;"İngiltere'nin AB'den anlaşmalı olarak ayrılma-

sını sağlamanın tek yolu budur" diye belirtti.

Juncker, zamanın daraldığını belirterek, "İngiltere'nin en kısa zamanda niyetine açıklık getirmesini talep ediyorum." ifadelerini kullandı. İngiltere Başbakanı Theresa May, AB'den Brexit'in 30 Haziran'a ertelenmesini istedi.

TÜRKİYE – ABD İLİŞKİLERİNDE SON DURUM

ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) Sözcüsü Charles E. Summers, Türkiye'nin Rusya'dan S-400 hava savunma sistemleri almasının iki ülkenin askeri ilişkileri açısından ağır sonuçları olacağını belirterek, "F-35 ve Patriotları almaları söz konusu olmayacak" demişti ve Türkiye'nin S-400'leri alması halinde 'askeri ilişkiler bakımından ağır sonuçları olacağını' vurgulamıştı.

AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik, Türkiye'nin Rusya'dan S-400 alımı konusunda ABD tarafından yapılan açıklamalara tepki göstererek "Bu tür tehditler Türkiye'nin kapısından içeri girmez, Türkiye'de kimse de bunları duymaz" dedi. Çelik, ABD ile Türkiye arasında Patriot teslimatı konusunda yaşanan problemleri hatırlatarak "Patriotları uygun şekilde vermeyenler S-400 alınması konusunda bir ta-

kım yanlış açıklamalar ortaya koyuyorlar. Türkiye'ye dönük olarak yapılan yaptırım açıklamalarının hiçbir mantığı yok. Türkiye güvenliği konusunda birtakım çevrelerin karpislerini bekleyecek değildir" ifadelerini kullandı. Dış İşleri Bakanı Sayın Mevlut Çavuşoğlu'nun konuyla ilgili açık-

lamaları şu şekilde: "Olayın Türkiye'ye dönük bir tutum olarak geliştirilmeye çalışıldığını görüyoruz. Bakan, Türkiye'nin özellikle Suriye'deki savaşın ortaya çıkmasından sonra hava savunma sistemi ihtiyacı en üst seviyeye çıkmıştır. Patriotlar mümkün olmamıştır. Gerek teknoloji paylaşımı gerek fiyat konusunda Türkiye'nin taleplerine olumlu karşılık verilmemiştir. Türkiye'nin NATO müttefiklerince de desteklenmesi gerekirdi. Tabi bu arada NATO'dan talepte bulduk biz. Bu kapsamda 2013-2015 arasında Gaziantep'te ABD'nin Kahramanmaraş'ta Almanların, Adana'da Hollanda patriotları görev yaptı. Ama daha sonra geri döndüler. Dolayısıyla müttefikler bir müddet sonra tekrar kendi ülkelerine geri çekiyorlar. Bu bir geçici çözüm oluyor" sözlerini kullandı.

BİTMİYEN İSYAN: SARI YELEKLİLER

Fransa Başbakanı Edouard Philippe, "Cumartesi'den itibaren Sarı Yelekler protestolarını en kötü etkilenen semtlerde radikal grupları ve onların zarar verme niyetlerini görür görmez yasaklayacağız" açıklamasını yaptı. Paris Emniyet Müdürü'nün görevden alındığını duyuran Fransa Başbakanı Edouard Philippe, Sarı Yelekler arasında şiddete başvuran grupların tespit edilmesi halinde protestoların yasaklanacağını söyledi. Ekim ortasında akaryakıt vergisine karşı başlayan ama giderek sistem karşıtı hal alan protestolarda geçen hafta Paris'in merkezindeki Champs Elysees'de lüks butikler saldırıya

uğrayıp yağmalandı, kafeler ve bir banka ateşe verildi. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un neoliberal politikalarına karşı çıkan ve istifasını isteyen Sarı Ye-

lekler'in Paris'teki son cumartesi performansı, kaymak tabakasının 'yasak' talebinin tırmanmasını da beraberinde getirdi.

Bir grup sarı yelekli protestocunun İngiltere başsavcısı Geoffrey Cox'un ofisini bastığı bildirildi. Başsavcı Cox'un Westminster'deki ofisini basan bir grup sarı yelekli gösterici çektikleri videoyu sosyal medyadan paylaştı. "Yeni başsavcı istiyoruz" sloganı atan göstericilerin, polis tarafından kordon altına alındığı görüldü. İngiliz polisten yapılan açıklamada da Cox'un ofisinde protestocular olduğu doğrulanırken, ayrıştırılmadı.

VENEZUELA'DA SON DURUM

Venezuela'da, çoğunluğu muhalefetin elindeki Ulusal Meclisin Başkanı Juan Guaido, muhaliflerin mitinginde kendini "geçici devlet başkanı" ilan etmiş ve başta ABD olmak üzere Avustralya, Kanada, Kolombiya, Peru, Ekvador, Paraguay, Brezilya, Şili, Panama, Arjantin, Kosta Rika ve Guatemala gibi ülkeler tarafından tanınmıştı. Son olarak Avrupa Parlamentosu aynı yönde adım atmıştı. Meksika, Türkiye, Rusya, İran, Küba, Çin ve Bolivya ise Venezuela Devlet Başkanı Nicolás Maduro hükümetine desteklerini yinelemiş, Maduro da gelişmeler üzerine ABD ile diplomatik ve politik ilişkileri kestiğini ancak ticari ilişkilerinin süreceğini açıklamıştı. ABD Başkanı Donald Trump, Venezuela'ya asker göndermeyi seçeneklerden biri olarak göstermişti. Giderek ağırlaşan ekonomik kriz nedeniyle, ülkeye insani yardım gönderilmesi tartışması, muhalifler ile Maduro hükümeti arasındaki temel gerilim noktalarından birini oluşturuyor. Venezuela-Kolombiya sınırındaki Tienditas Köprüsü, Maduro yönetimi tarafından, ülkenin insani

ni yardım bahanesiyle Amerikan askeri işgaline maruz kalacağı gerekçesiyle kapalı tutuluyor. Ancak sınırın her iki tarafında toplanan binlerce gönüllü bugün içinde yardım malzemelerini Venezuela'ya taşımaya hazırlanıyor. Ordunun olası bir yardım konvoyuna tavrı, iktidar çatışması açısından da belirleyici olacak.

Beyaz Saray'dan yapılan açıklamada, Venezuela ordusunun insani yardım malzemelerinin geçişine izin vermesi talep edilerek, "Dünya sizi izliyor" mesajı verildi. Venezuela ordusuna şiddetten uzak durma mesajları Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres, Venezuelalı askerlerden göstericilere karşı şiddet kullanılmamasını isterken, Kolombiya Devlet Başkanı Ivan Duque, Venezuela ordusuna, "Askerler, tarihin doğru tarafında yerinizi alın." çağrısında bulundu. Cucuta kentine getirilen Amerikan yardımlarını koordine eden Amerika Birleşik Devletleri'nin Venezuela Özel Temsilcisi Elliott Abrams ise Venezuela'nın belki yarın belki öbür gün özgür olacağını

dile getirerek, "Askerler, kardeşlerinizin, anne ve babalarınızın, çocuklarınızın çığlıklarına kulak verin. Onlar hayatta kalabilmek için gıda ve ilaç bekliyor." dedi. Venezuela Dışişleri Bakanı Jorge Arreaza ise, askerlere asla sivillere ateş açılması emrinin verilmeyeceğini belirterek, "Onlar ülke topraklarını silahlı saldırılara karşı korumak için varlar." ifadesini kullandı.

ABD Hazine Bakanlığı, Venezuela'nın devlete ait altın madenciliği şirketi Minervan'ı yaptırım listesine dahil etti. ABD vatandaşları ile şirketlerinin Minervan ile iş yapmasının yasaklayan karar, bu şirketle iş yapan üçüncü ülke kişi ve firmalarının da ceza almasına neden olabilir. Şirketin ABD'deki varlıklarının dondurulması ve ABD vatandaşları ile şirketlerinin bu şirketle iş yapmasının yasaklayan kararda, şirketin "Başkan Nicolás Maduro rejimini yasa dışı bir şekilde desteklediği" gerekçesi öne sürüldü. Karar, bu şirketle iş yapan üçüncü ülke kişi ve firmalarının da ceza almasına neden olacağı da gündemde.

Doç. Dr. Yusuf ERBAY
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

GÜVSAM Danışma Kurulu Üyesi

“ÇEVRESEL GÜVENLİK” KAVRAMI

Çevre, yaşadığımız çağda en önemli anlaşmazlık alanlarından biridir. Sınırlı olan doğal kaynaklardan faydalanmak için öncelik sırası almaya çalışan insanlar arasındaki çatışmalar giderek artmaktadır. Eğer adil bir paylaşım yolu bulunamaz ise, bu sorun küresel bir karmaşanın nedeni olabilecektir.

Dünyadaki genel eğilimleri inceleyen çalışmalara göre, 2050 yılına gelindiğinde, muhtemelen, bir yanda nüfus patlaması ve fakirlik, diğer yanda teknolojik gelişme ve nüfustaki gerileme söz konusu olacaktır. Bir yanda zengin kaynaklar, yüksek teknoloji, sağlığın ve diğer refah unsurlarının var olduğu bir yapı, diğer yanda ise bu nimetlerin çok azına sahip olan ve hızla çoğalan insan toplulukları oluşacaktır.

Gezegimizdeki nüfusun aşırı derecede artması ve zengin ülkelerle fakir ülkeler arasındaki demografik dengesizliğin büyümesi, küreselleşme sürecini karmaşık ve çatışmalı bir alan haline getirmektedir.

Küreselleşmenin, sorunların da küreselleşmesine yol açtığı düşüncesini besleyen karmaşa ve belirsizlik ortamının doğurduğu kaçınılmaz sonuçlardan biri, artan ve çeşitlenen güvenlik endişeleridir. Çevresel sorunların, ulusların varlığı, sürekliliği ve güvenliği için tehdit oluşturduğu düşüncesi “Çevresel Güvenlik” kavramının çıkış noktası olmuştur.

Küresel bir nitelik kazandığı ve küresel çözümlere muhtaç olduğu kabul edilmeye başlanan “Çevresel Güvenlik” konusu, ekonomik, toplumsal, kültürel, siyasi ve uluslararası boyutlarıyla ve kapsayıcı bir bakış açısıyla incelenmelidir.

Gelişmeler göstermiştir ki, insanların güvenliği, yalnızca savaş ve benzeri silahlı çatışmalardan korunabilmekle sınırlı değildir. Gıda güvenliği, biyolojik güvenlik, enerji güvenliği, su kaynaklarının korunması, çevresel mülteciler gibi unsurların çevresel güvenlik kavramının içinde değerlendirilmesi gereklidir.

Öte yandan, ülkeler arasında ya da ülke sınırları içindeki silahlı çatışmalardan ekosistem bir bütün olarak zarar görmektedir. Kimyasal, biyolojik, radyoaktif ve hatta konvansiyonel silahların kullanımı sonunda yok olan sayısız çevresel değerler olduğu bilinmektedir. Basra Körfezi’ne yayılan petrol, soykırımdan nasibini alan Mostar Köprüsü, teröristlerin yok ettiği Palmira Kenti yakın geçmişin örneklerindedir.

Ekosistemin, sınırları aşan küresel tehditlere maruz kalması, güvenlik kavramına evrensel bakış açısını da genişletmiştir. 1970’li yıllardan

itibaren, uluslararası hukuk belgelerinde bu anlayış doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır.

Birleşmiş Milletler çerçevesinde yapılan çalışmalarda, hazırlanan raporlarda ve küresel toplantılarda kabul edilen bildirimlerde “güvenlik siyasetinin aldığı yeni şekil” ön plana çıkarılmıştır. Örneğin, 1992 Rio Zirvesi Bildirge’sinde (İlke 25) “Barışın, kalkınmanın ve çevreyi korumanın birbirine bağlı kavramlar olduğu ve ayrılmaz bir bütün oluşturdukları” ilan edilmiştir.

Yine BM çalışmalarından biri olan, 1978 tarihli Bruntland raporunda ve 2009 tarihli Genel Kurul kararlarında çevre güvenliği hususu konulmuş. Özellikle, 2009 yılında alınan “BM’nin bütün organlarının, iklim değişikliklerinden doğan güvenlik sorunlarının çözümüne odaklanması” kararı, çevre ile küresel güvenlik arasındaki ilişkinin önemini ortaya koymaktadır.

Diğer yandan, askeri bir güvenlik örgütü olan NATO’nun 2010 tarihli Stratejik Konsept Belgesi’ne göre “Sağlık riskleri, iklim değişikliği, su kıtlığı ve artan enerji ihtiyacı da dahil, başlıca çevre ve kaynak kısıtları, gelecekteki güvenlik ortamını şekillendirmeye devam edecektir ve bu unsurlar NATO planlamalarını ve hareketlerini önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir”.

Sonuç olarak belirtirsek, çevre sorunlarının yalnızca bir ülkeye ilgilendirmeyen, küresel güvenlik sorunları haline geldiği görülmektedir. Enerji savaşları ve iklim değişikliğinin tetiklediği mülteci hareketleri ve diğer zorunlu göç çeşitleri, ulusların birlikte çözmek oldukları yaşamsal güvenlik sorunları olarak dünya kamuoyunu endişelendirmektedirler.

İkinci Dünya Savaşı sonrası döneme kadar, daha çok “askeri güvenlik” olarak algılanan güvenlik anlayışı, Soğuk Savaşın sona ermeye başladığı varsayılan yıllardan itibaren daha geniş bir içerik kazanmıştır. Güvenliği tehdit eden ve tehlike yaratan konular içine siyasi, sosyal, ekonomik ve özellikle çevresel sorunlar dahil edilmiştir.

Yukarıda özetlenen çerçevede, çevresel sorunların güvenlik konseptinin bir parçası olarak ele alınıp değerlendirilmesi gerekmektedir. Çevresel güvenliğinin hesaba katılmadığı bir güvenlik anlayışı, çağımızın gelişmelerini tam anlamıyla yansıtmaktan uzak kalabilir.

Yayın

Danışmanı : Dr. İsmail SAFİ, Öğr. Gör. Şule KILIÇARSLAN
Editörler : Arş. Gör. Ahmet GEDİK, Fatmanur SOYYİĞİT
Mustafa Ardic GÜLERYÜZ, Şehnaz TEKBAŞ

Grafik Tasarım : Öğr. Gör. Şerafettin DEDEOĞLU

E Posta : guvsam@istinye.edu.tr

Instagram : isuguvsam

Twitter : @isuguvsam

Web : guvsam.istinye.edu.tr

Adres : GÜVSAM, İstinye Üniversitesi Topkapı Kampüsü
Maltepe Mah. Edirne Çırpıcı Yolu No: 9
Zeytinburnu/İstanbul

Tel : 0850 283 60 00